

Historieglimt 100

Lade kirkes paramenter

Paramenter er et ord for kirketekstiler. Et paramentsett består av stola og messehagl til bruk for den tjenestegjørende prest samt kledet på prekestolens lesestativ og kledet som dekker alterets forside. Slike kirketekstiler blir ikke lagd hvert år. I Lade kirke har gavmilde givere skaffet paramenter i de tre kirkeårsfargene hvitt, grønt og fiolett. De hvite paramentene ble lagd til kirkens 800-års jubileum i 1989. Siden fulgte de grønne paramentene og til slutt de fiolette. Både det hvite og det grønne paramentsettet kunne vært omtalt, men her skal de nye fiolette kirketekstilene særlig omtales. Mye av det som sies om de fiolette gjelder også de andre settene. De fleste lutherske kirker har slike sett i de fire lituirgiske hovedfargene: Rødt, hvitt, fiolett og grønt for de viktigste tidene i kirkeåret. I lange tider i Norge dominerte røde messehagler alene fordi de gjaldt påsken og var den viktigste fargen. De ble derfor benyttet hver søndag det var nattverd.

I Lade menighet har en komité arbeidet med nye paramenter som sin særskilte oppgave. Komitéen har samarbeidet med kunstneren og stedets prest i prosessen frem mot ferdige paramenter. Komitéens medlemmer har gitt uttrykk for at dette har vært en spennende og givende oppgave. Komitéens medlemmer har vært: Gerd Garnes, Mary Selnes, Hanna Ulseth og Mari Aasum. Kunstneren bak både det grønne og det nye fiolette paramentsettet er Kari Abelone Mobeck. Hun er ingen nybegynner. Hun har laget kirketekstiler til Hitra, Fillan og Tiller kirker. Hun er bosatt på Jakobsli og har fått mye ros for det hun har skapt av kirketekstiler. Domprostene i Nidaros har kommet med rosende ord. Resultatet er blitt et representativt og vakkert paramentsett. Reaksjonene fra menigheten var samstemmig positive. Kunstneren har maktet å omforme tøy og tråder til noe mer enn klær og pynt. Hun har skapt et budskap som taler til oss alle som kommer til Lade kirke, uavhengig om vi forstår alt det andre som skjer der.

Symboler og språk. Det er ikke lett å lære fremmede språk. En lang stund famler man i mørket uten å forstå og uten å tørre å ta det nye språket i bruk. Men plutselig er det som å stige over en terskel, mye faller på plass; en er innenfor og får tak i noe av språkets indre kraft og tankegods. Ved siden av og under kirkens ordbaserte språk lever et annet språk som er ukjent og utilgjengelig for de fleste: Symbolspråket. Symboler kan tale og fortelle helt uavhengig av mottagerens kunnskapsnivå og besøkshyppighet i kirken. Det eneste som trengs er å kunne se og oppleve med hele seg. Et møte med kirkens talende symboler kan være verd et kirkebesøk. Det samme kan skje her som med andre språk: Plutselig får man en opplevelse en ikke ante lå der og ventet på å bli tatt med inn i liv og tankeverden i og utenfor kirkens rom.

Det fiolette paramentsettet. Fiolett er en blandingsfarge av blått og rødt. Blått er himmelfargen, sannhetens farge, evighetens farge. Den blå fargen

blandes med den røde fargen, kjærlighetens farge, blodets farge, jordens farge. I forberedelsestiden før jul og påske brukes denne fargen for å minne om en dobbelthet. Vi lever mellom himmel og jord; både offer (blod) og salighet (himmelblå) er vevd inn i livsveven vår. Vi oppfordres til å søke Gud i sannhet og kjærlighet med våre jordbundne og himmelvendte liv. Det fiolette paramentssettet brukes i adventstiden, i fastetiden og på bots- og bededag. I tillegg blir den fiolette stolaen brukt ved gravferder. Den fiolette fargen opptar i seg mørke og lys fra adventstiden, kjærlighet og sann selvransakelse fra fastetiden og sorg, vemod og minnegleder fra den siste avskjed med et kjært menneske.

Messehagelen er hoveddelen av et paramentssett. Det brukes ved feiring av nattverdens sakrament. På forsiden av messehagelen finner vi tornekronen i grønne og brune, levende farger. Kronen ble flettet i all hast av soldatene som hadde tatt Jesus til fange for å spotte ham. Tornekronen er senere blitt symbolet på Jesu spesielle kongestatus: Han hersket ved å tjene, han tjente sitt folk ved å lide, han seiret ved å tape. På tornekronen kan man skimte små røde flekker som symboliserer Jesu blod. Under tornekronen står bokstavene IHS som opprinnelig var et Jesusmonogram, de tre første bokstavene i navnet Jesus på gresk. Senere har bokstavene fått en spesiell betydning på latin: Jesus (Iesos) menneskenes (Hominum) frelser (Salvator). På messehagelens bakside er det et Y-formet kors, kalt et gaffelkors. Slike kors anvendes mye på messehageler. I senteret av Y-korset finner vi et av de eldste Kristussymboler: Lammet. Vi retter jo vår bønn til Guds lam i et av de faste sangledd i nattverdfeiringen. Lammet henspiller på Jesu offer. Se bibeltekster som Jesaia 52,13-53,5 og Joh 1,29. Symbolet er også funnet i katakombene i Roma. Lammet er innrammet av en evighetens sirkel i grønt, tegnet på at Lammets rike vil vokse frem.

Nederst på messehagelen er det brodert inn tre kors som har form som plusstegn. Disse tre korsene henviser til treenigheten, Fader, Sønn og Helligånden. Korsene har form av såkalte greske kors. Denne korsformen understreker det verdensvide aspektet ved korset, det strekker seg ut til alle fire verdenshjørner. Dermed forteller denne korsformen både om verdensvid misjon (tema i adventstiden) og grenseløs nestekjærlighet for å avhjelpe nød (tema i fastetiden). I tillegg er denne korsformen brukt i eldre tider ved innvielse av kirkebygg. Da ble det ofte plassert 12 slike kors med en ring rundt høyt oppe på kirkeveggen av biskopen under kirkeinnvielsen, kalt innvielseskorset. Lade kirke er etter tradisjonen innviet til det hellige kors. Stolaen. Her møter vi igjen det greske korset med like lange armer. Nå bryter korset inn i den sølvbroderte livstråden, men tråden klippes ikke av, den fortsetter, ja, bygger på korset. Kledet foran alteret er enkelt formet, i tråd med den nøkternhet som preger de fiolette kirkeårstidene. Her finner vi igjen de samme kors, tre i hver stolpe som liksom holder alteret og alterbordets gaver oppe. Kanskje er det her den nydelige fiolette fargen som er valgt, kommer best til sin rett.

